

Oponentní posudek na disertační práci

Autor: Ing. Petr Matulík, UTB ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky
Název práce: Mass Customization
Studijní program: P6208 Ekonomika a management, obor 6208V038 Management a ekonomika

K posouzení jsem obdržel disertační práci v jazyce anglickém v rozsahu 147 stran, včetně rozšířeného českého abstraktu (12 stran) a 3 příloh (17 stran) a teze disertační práce v jazyce anglickém v rozsahu 42 stran. Zpracované podklady svou strukturou, obsahem i formální úpravou splňují ustanovení platných norem ISO i univerzitních a fakultních směrnic pro psaní vědeckých a kvalifikačních prací.

Stanovisko k jednotlivým kapitolám disertační práce.

V úvodu zasazuje autor problém masové kustomizace do rámce obecných souvislostí racionalizace výrobních činností, jako nezbytné podmínky konkurenceschopnosti výrobce v podmínkách globálního trhu orientovaného na zákazníka.

Část druhá - popis současného stavu řešeného problému je 20 stránkovou rešerší vymezující teoretická východiska v posloupnosti paradigmatu globálního managementu, digitální ekonomika, informační systémy, změny ve vztahu výrobce - zákazník a masová kustomizace. Tato poslední kapitola je nejobsáhlejší, zabírá cca 1/3 rešerše a je zaměřena na definici masové kustomizace, na její klasifikaci z různých hledisek, její ekonomické souvislosti, výrobní pružnost pro ni potřebnou, přístupy k ní, faktory na ni působící a její specifické charakteristiky. Celou tuto část považuji pro účely disertační práce za zcela postačující, je postavena na 24 titulech zahraničních monografií, odborných časopisů a internetovských zdrojů s odpovídajícím způsobem citování. Uvedená část se stala základem pro autorův návrh teoretického modelu masové kustomizace.

Poněkud stroze jsou pojaty kapitoly třetí a čtvrtá, věnované hypotézám, cílům a metodice řešení práce. Jsou definovány dvě hypotézy orientované na jedné straně na neexistenci technologických bariér působících proti implementaci masové kustomizace na straně zákazníka ani výrobce a na druhé straně na existenci rozdílů v úrovni implementace masové kustomizace v různých odvětvích průmyslu. ***Možná by bylo vhodné ze strany autora při obhajobě okomentovat první hypotézu, možnosti jejího rozšíření o existenci psychologických bariér na straně zákazníka bránících implementaci.*** Cíle řešení jsou pojaty v hierarchické posloupnosti od jednodušších ke složitějším, tzn.:

- Potvrzení či vyvrácení formulovaných hypotéz
- Zpracování teoretického modelu systému masové kustomizace dle dodavatelského (logistického) řetězce
- Zpracování systému hodnocení masové kustomizace u výrobce s definovanými požadavky na firmu a okolí
- Použití vydefinovaného systému pro hodnocení firem v různých odvětvích s cílem nalezení společných a rozdílných charakteristik implementace.

Uvedené cíle mají logickou posloupnost danou postupem řešení disertační práce. Organicky na ně navazuje čtvrtá kapitola věnovaná časovému plánu zpracování a metodologii. S použitými metodami pro koncipování teoretického modelu (abstrakce – konkretizace, indukce – dedukce, analýza – syntéza) i sběrem výzkumných dat z internetu je možno souhlasit, **vzhledem k příliš strohému popisu ve vlastní disertační práci by bylo vhodné použité metody okomentovat při obhajobě výsledků.**

V kapitole páté jsou shromážděny výsledky teoretického výzkumu v posloupnosti zhodnocení použitých zdrojů, klíčové elementy masové kustomizace (zákazník, organizace, zaměstnanci, výrobek) v teoretickém modelu založeném na dodavatelském (logistickém) řetězci, bodu intervence zákazníka a rozdělení soustav masové kustomizace podle bodu intervence zákazníka. Pro závěry k hodnocení přístupu zákazníků k výrobním firmám pomocí Internetu byly použity údaje šetření EUROSTAT - Statistické zprávy o EU, pro hodnocení přístupu firem k masové kustomizaci s využitím e-commerce byla použita data výzkumu firmy ACCENTURE - eEurope: Connecting the dots. Oba průzkumy potvrdily platnost hypotézy H1 o neexistenci bariér proti implementaci masové kustomizace jak na straně zákazníka, tak na straně výrobních firem. **Přesto by stálo za úvahu při obhajobě okomentovat názor autora na platnost potvrzení hypotézy H1 v českých podmínkách.** Modely masové kustomizace podle bodu intervence zákazníka jsou vyvinuty ve stupních:

- Cd kustomizace zákazníkem
- MC1 kustomizace distribučním partnerem
- MC2 kustomizace dodatečné (doplňkové) výroby
- MC3 kustomizace výroby
- MC4 kustomizace celého dodavatelského řetězce.

Každý stupeň je zdokumentován schématem, definicí a charakteristikou klíčových elementů, tzn. zákazníka, organizace, produktu, dodavatelského (logistického) řetězce, vstupních předpokladů.

V kapitole šesté jsou výsledky průzkumu bodu intervence zákazníka ve výrobním procesu a intenzity masové kustomizace u firem užívajících strategii masové kustomizace. Jako vstupní podmínka byla stanovena přítomnost na internetu s konfiguračními systémy sloužícími pro prodej koncovým zákazníkům. Těmto podmínkám vyhovělo 366 organizací zařazených na seznamu firmy CyLEDGE Media GmbH, poskytujícím informace o firmách používajících konfigurační systémy. Organizace jsou seskupeny podle odvětví oděvního, automobilového, stavebního průmyslu, výroby dárkových předmětů, módních doplňků, sportovního vybavení, výroby tiskovin, elektroniky, výrobků pro domov a zahrady, nábytkářského a papírenského průmyslu. Celkový přehled organizací podle odvětví a zemí je zařazen v příloze III, detailní charakteristika podle odvětví, produktu, odvětví průmyslu, země, intenzity bodu intervence zákazníka CD, MC1, MC2 a MC3 je uveden v příloze IV. Souhrnný přehled výsledků všech odvětví je vyjádřen dvěma grafy. První, úroveň masové kustomizace v průmyslu vyjadřuje přítomnost masové kustomizace v průmyslu a bodu intervence zákazníka (nejvyšší dosažená forma) pro výrobek. Druhý, intenzita masové kustomizace vyjadřuje graficky intenzitu (nízká, střední, vysoká) pro zkoumané čtyři formy (Cd, MC1, MC2 a MC3). Při obhajobě by autor mohl blíže vysvětlit splynutí úrovně MC3 a MC4 z teoretického modelu do jediné úrovně MC3. Souhrnné zhodnocení analýzy je vyjádřeno v přiřazení relativní četnosti stupňů bodu intervence MC1, MC2 a MC3 v rámci jednotlivých odvětví a specificky podle jednotlivých stupňů a v celkové úrovni. Uvedené výsledky potvrzují hypotézu H2. Závěrečná kapitola

syntetizuje získané poznatky, poněkud *postrádám autorovo jednoznačné stanovisko k přínosům práce pro teorii a praxi. I to by mohlo být prezentováno při obhajobě.*

Požadovaná hodnotící stanoviska.

- a) Téma masové kustomizace výrobních procesů je v podmínkách vývojových trendů požadavků zákazníka na výrobní systémy vysoce aktuální.
- b) Disertační práce naplnila stanovené cíle, potvrdit vymezené hypotézy, charakterizovat teoretické modely masové kustomizace v závislosti na dodavatelských (logistických) řetězcích, vyhodnotit více firem z různých odvětví z pohledu společných charakteristik masové kustomizace.
- c) Postup řešení, stanovení teoretického modelu na základě literární rešerše, a analýza dat ze statistických šetření Eurostatu a průzkumů specializovaných organizací je adekvátní. Koncepce modelu a vyhodnocení výsledků je specifickým tvůrčím přístupem autora.
- d) Práce přináší vytvořeným modelem a zobecněním poznatků jednotlivých odvětví přínos pro teorii v oblasti masové kustomizace. Výsledky reprezentativní analýzy 366 firem různých odvětví mohou být inspirací pro ostatní výrobní organizace z pohledu nalezení vhodného typu masové kustomizace v dodavatelském řetězci.
- e) Formální úroveň disertační práce je vyhovující, byť se autor nevyhnul několika drobným překlepům.
- f) Publikační činnost autora obsahuje za posledních pět let devět titulů, výhradně ze sborníků konferencí. Oceňuji to, že všechny se váží k problematice řešené v práci, na druhé straně mi schází nějaký titul ve vědeckých periodících, ať již tištěných nebo elektronických. S přihlédnutím ke kombinované formě studia ji považuji za postačující.

Závěr

Předložená disertační práce je výsledkem řešení aktuálního vědeckého problému. Jde o ucelené pojednání, prokazující schopnost autora dlouhodobě tvůrčím způsobem pracovat. Doporučuji práci připustit k obhajobě a v případě úspěšného obhájení udělit Ing. Petru Matulíkovi titul Ph.D.

Karviná, 14.11.2008

Oponent:

Prof. Ing. František Němec, PhD.

OPF v Karviné SU v Opavě